Nimipäivät

Keskiviikko 7.10.
Pirjo, Pirkko, Birgitta, Pipsa, Piritta, Pirita

Torstai 8.10.
Hilja

Perjantai 9.10.
Ilona

Lauantai 10.10.
Aleksi, Aleksis

Sunnuntai 11.10.
Otso, Ohto

Maanantai 12.10.
Aarre, Aarto

Tiistai 13.10.
Tanja, Taina, Taija

Kerro mielipiteesi

Tunturi-Lappi julkaisee lukijoiden kuvia, mielipiteitä ja kertomuksia.

Kirjoituksen pituus enintään 3000 merkkiä. Toimituksella on oikeus käsitellä kirjoituksia.

Kirjoittajan tulee aina liittää mukaan nimensä ja yhteystietonsa
toimitus@tunturilappi.fi

Kommentoi ja keskustele – anna äänesi kuulua

Osallistu keskusteluun. Kommentoi juttuja, anna palautetta ja vaihda ajatuksia muiden lukijoiden kanssa.

tunturilappi.fi

TUNTURI-LAPPI

Oman kylän ääni

TUNTURI-LAPPI

Käsivarren kalastajat ovat muutosten keskellä

Vesistöjen rehevöityminen ja kasvillisuuden leviäminen aiheuttavat ongelmia jo monilla vesillä Enontekiölläkin, kertovat Lapin yliopiston tutkijat kirjoituksessaan.

MIKKO PALONKORPI

Tutkimukseen haastatellut verkkokalastajat ovat huolissaan verkottelutaitojen katoamisesta.

Viime talvena Käsivarren kalastajia haastateltiin ilmaston- ja ympäristönmuutoksen vaikutuksista, niihin sopeutumisesta sekä kalastuksen kestävyydestä osana Nord-Forskin rahoittamaa kansainvälistä ja monitieteistä FROST-hanketta. Suomessa tutkimus keskittyy Kilpisjärveen ja Muddusjärveen, ja sitä tekevät Lapin ja Helsingin yliopistot. Lapin yliopiston tutkijat vastaavat kalastajien haastatteluista, vesi- ja kalatutkimuksista vastaa professori **Kimmo Kahilainen**. Tutkimuksen tuloksina syntyy tieteellisiä ja yleistajuisia julkaisuja, dokumenttielokuva ja näyttely.

Kalastajien mukaan jää muodostuu Kilpisjärvellä nykyään myöhemmin ja sulaa aiemmin. Jään muodostuminen on myös muuttunut: kirkasta jäätä syntyy aiempaa vähemmän. Esimerkiksi huhtikuussa 2026 jäätä oli 83 senttiä, jossa oli kaksi kohvajääkerrosta ja yksi vesikerros. Kohvajään läpi valoa tunkeutuu veteen selvästi kirkasta jäätä vähemmän. Muutokset vaikeuttavat talvikalastusta ja saattavat lisätä onnettomuusriskiä. Kalastajat pitävät Kilpisjärveä suhteellisen hyvin ilmastonmuutosta kestävänä sen suuren koon, virtausten, korkean sijainnin ja kirkkaan veden ansiosta. Sen sijaan matalat tunturijärvet voivat lämmetä nopeasti, vaikka syvät ja kylmät syvänteet sekä kirkas vesi tarjoavatkin toistaiseksi suojaa kaloille.

Lapin yliopiston ja Helsingin yliopiston tutkijat ovat ottaneet Kilpisjärvellä vesi- ja kalanäytteitä ja haastatelleet kalastajia.

» Syyskutuisten kalojen määrä on vähentynyt ja hauki yleistynyt. Myös ahvenia ja särkiä on havaittu.

KALASTAJIEN mukaan Kilpisjärven kalakannoissa ei ole havaittu suuria ilmaston lämpenemisestä johtuvia muutoksia, mutta siika ja muut syyskutuiset kalat ovat siirtyneet syvempiin vesiin. Rakentamisen ja matkailun kasvu Kilpisjärven kylällä huolestuttavat kalastajia ja herättävät kysymyksiä veden puhtaudesta ja jätevesien käsittelyn riittävyydestä. Osa kalastajista on siirtänyt tai suunnitellut siirtävänsä kalastuksensa Käsivarren tunturijärviin pitkistä etäisyyksistä huolimatta. Toisaalta osa tunturijärvissä kalastavista on huolissaan kalojen, erityisesti raudun ja taimenen, jaksamisesta sekä kuntoutumisesta kesällä lämpenevissä, matalammissa tunturivesissä.

Kilpisjärven eteläpuolella Könkämäenossa kalasto ja elinympäristöt ovat muuttuneet selvemmin: syyskutuisten kalojen määrä on vähentynyt ja hauki yleistynyt. Myös ahvenia ja särkiä on havaittu. Koekalastuksissa ahvenen lisääntyminen näkyy useissa Kilpisjärven alapuoleisissa järvissä. Kelottijärvellä lämmin vesi on jo aiheuttanut kalakuolemia; hellekesinä verkot on koettava viimeistään kolmen tunnin välein.

VESISTÖJEN rehevöityminen ja kasvillisuuden leviäminen ovat ongelmallisia monilla vesillä. Väylän varrella asuvat kalastajat uskovat lisääntyneen ahvenvidan, puhekielellä ahvenruohon tai vitakon, vaikeuttavan sorapohjalle kutevien kalojen mätimunien kehittymistä. Veneellä liikkumista kuvattiin myös vaikeaksi vitakon tarttuessa veneen moottoriin. Myös runsastuneiden joutsenten koetaan muuttavan vesistöjä Kilpisjärveä eteläisemmillä alueilla.

Kalastajien mukaan paikallinen kalastus on Käsivarressa pääosin kestävää: runsaan saaliin jälkeen kalastusta voidaan vähentää pitkäksi aikaa. Suurimmat huolet liittyvät Könkämäenon harjuskantaan, joka heikkeni voimakkaasti pandemian jälkeisen kalastuspaineen kasvun myötä. Kalastajat kyseenalaistavat pyydä ja päästä -kalastuksen sopivuutta lämpenevissä vesissä erityisesti lohikalojen osalta.

Sekä talven että kesäajan verkkokalastus vähenee erityisesti nuorten keskuudessa, kun taas helppona pidetty pilkkiminen on kasvattanut suosiotaan. Haastatteluihin osallistuneet verkkokalastajat ovat huolissaan verkottelutaitojen katoamisesta. He pitävät kaupasta ostettavan kalan helppoa saantia yhtenä syynä vähenevään kiinnostukseen passiivisia pyyntimuotoja kohtaan. Myös nuorten muuttaminen muualle vähentää perinteisen kalastuksen jatkuvuutta. Verkko- ja nuottakalastus olisivat tärkeitä kalakantojen hoidossa ja kotitalouksien omavaraisuudessa. Esimerkkinä menetetystä nuottakulttuurista mainittiin Siilasjärven nuottauksen loppuminen.

» Kalastajat kyseenalaistavat pyydä ja päästä -kalastuksen sopivuutta lämpenevissä vesissä erityisesti lohikalojen osalta.

VERKKOKALASTAJAT osoittavat edelleen vahvaa luonnontuntemusta ja kykyä päätellä pyydyskalojen ympäristössä tapahtuvia muutoksia. Moni kalastaja analysoi pyydystetyn kalan vatsalaukusta löytyvää ruokaa tai osaa eritellä eri kalalajien välisiä käyttäytymis- ja herkkyyseroja. Kalastajien havaintoja ympäristössä tapahtuvista muutoksista pidetään hankkeessa arvokkaana tietona.

» Kilpisjärvellä harjus, made ja hauki ovat runsastuneet.

Kalastajat toivovat tutkimusta Kilpisjärven kasvavan kylän vaikutuksista vesiympäristöön, kuten ravinteiden ja haitallisten yhdisteiden kertymisestä sekä niiden vaikutuksista ravintoketjuun. Lisäksi toivotaan selvitystä siikakantojen vaihtelun syistä ja haitallisten aineiden seurannan riittävyydestä.

Hankkeessa tähän mennessä tutkituissa vesinäytteissä Kilpisjärven ravinnepitoisuus on vastannut vähäravinteisen ja kirkkaan järven luokitusta. Siikakannat ovat uusiutumassa, ja Kilpisjärvellä on paljon 15-20 senttimetrin pituista siikaa, sillä aiemmin runsaat 2002 ja 2003 vuosiluokat ovat häviämässä saaliista kokonaan. Kilpisjärvellä harjus, made ja hauki ovat runsastuneet verrattuna aiempien vuosien koekalastusten tuloksiin.

FROST-hankkeessa haastateltiin kahdeksaa kotitarvekalastajaa Kilpisjärvellä.

Minna Turunen, Helena Syrjänen, Hannah Strauss-Mazzullo
Lapin yliopisto, Arktinen keskus

FACEBOOKISSA
Vinkkaamme luettavasta ja jaamme otteita facebook.com/tunturilappi/

INSTAGRAMISSA
Jaamme kuvia ja videoita @tunturilappi

MIELIPITEET
Kirjoita mielipiteesi sähköpostilla: toimitus@tunturilappi.fi

VIESTI WHATSAPPIIN
Lähetä Whatsapp-viesti 0400 236 849